

Kommentarer till rapporten

Förslag till framtida villkor för analog och digital kommersiell radio (MPRT dnr 21/03668)¹

Sammanfattning

Nya radioapparater har ofta både analog och digital mottagning och de nyttillverkade bilarna har DAB- radiomottagare som standard.

De flesta nya bilar har alla tre plattformarna för radio (FM, DAB och Internet) som standard (Se vidare bilaga 1 Kommentarer avsnitt 2)

2 Myndighetens uppdrag och utgångspunkter

2.2 Hur uppdraget har genomförts

2.3 Definitioner

Se bilaga 1 kartläggning digitalradio

3.2.5 Format som sänds i kommersiell radio

”Format” är knappast liktydigt med kanalens beteckning. Format ska ange innehållstyp då främst musikgenre. Vad sänder ”Radio 107,5 Digital” exempelvis?

Det bör tydliggöras i texten och tabellen att samtliga digital kanaler som sänds i DAB också sänds på Internet.

3.2.7 Aktörernas kostnader

Kostnader som kan uppstå i samband med att DAB-nätet utvecklas är till exempel kostnader för utveckling av ännu oprövade programformat som är anpassade till DAB-nätet och tekniska tilläggstjänster som till exempel bildinformation, utökad trafik- och väderinformation, programguider och sporttabeller.

Det finns inget som idag talar för nya programtjänster baserade på DAB-plattformen kan utvecklas till attraktiva val för lyssnaren. Dessa visioner härrör från 1990-talet och har blivit överspelade av utvecklingen på Internet. De som har tillgång till DAB väljer sannolikt det mer mångsidiga tjänsteutbudet på Internet på mobilt eller fast bredband.

Det kommer sannolikt att krävas mycket kostsamma reklamkampanjer för att kunna övertyga radiolyssnarna att radio via DAB kan erbjuda något som är mer attraktivt än att som idag lyssna på FM och/eller på sin smartphone via Internet. Här är det viktigt att påminna om att DAB-sändningar inte kan tas emot i en smartphone.

3.4 Närradio

Community radio - lokal radio som bedrivs i ideell och icke-kommersiell form - runt om i världen har varken behov eller ekonomiska möjligheter att sända DAB.

---

¹ Avsnittsubriker och inledande kursiverade citat är hämtade ur texten i rapporten

Det finns inget rimligt behov för en närradiostation att sända mer än en marksänd programkanal. Ibland kompletteras FM-sändningen med ip-radio och podradio.

Styrkan hos bl.a. svensk närradio är att man är har kontroll över sina egen distribution. Man äger eller hyr sin FM-sändare. Detta är viktigt ur för såväl demokrati som beredskapskäl . Ska man sända på DAB blir man beroende av ett sannolikt kostsamt samarbete med marknadsstyrande aktörer som Teracom, Bauer eller Viaplay.

Närradio sänder på DAB i de länder där också betydande statsstöd utgår bl.a. Schweiz och Frankrike. Det finns ett starkt motstånd inom community media att lämna FM-plattformen. De paneuropeiska närradioorganisationerna *Community Media Forum Europe* och *AMARC Europe* vill inte att DAB ersätter FM. Ifall en marksänd digitalisering blir aktuell förespråkar man DRM+² på FM-bandet.

3.5 Radiolyssnandet

Se bilaga 1 Kartläggning digitalradio (3.1).

5.1 Vikten av marksänd radio

Så länge som många vill höra samma sak samtidigt är rundradio det mest frekvens effektiva, energisnåla och enklaste sättet att sprida innehåll på. Ett obegränsat antal personer kan lyssna samtidigt utan att det stör sändningarna. Det krävs inget abonnemang och det finns ingen grindvakt³⁸ som begränsar utsändningen. Dataströmmen registreras inte heller någonstans, vilket innebär att den som lyssnar kan vara anonym.

Det är nu hög tid att nu avliva myten om att "Internet inte räcker till" för radio.

Det är riktigt att marknät är ett effektivt sätt att sprida innehåll på. Det kräver dock att den *geografiska räckvidden är så stor som möjligt*. FM är här mer än dubbelt så effektiv än DAB. För att inte tala om mellanväg, i synnerhet digital sådan (DRM30). Beredskapskraven kommer en DAB-utbyggnad sannolikt inte kunna möta av bl.a. ekonomiska skäl.

Försvarsmakten underströk 2014 att *vid upphandling av utbyggnaden av sändarnät för DAB, skall kravet på geografisk täckning motsvara den täckningsbild som dagens FM-ljudradionät ger.*

Det finns inget idag som talar för att DAB har sådana fördelar. Några begränsningar på antal personer som kan lyssna samtidigt på Internet finns inte längre med väl utbyggd mobilt och fast bredband i hela landet. 2017 fanns fortfarande 3G medan 4G var under utbyggnad. Idag handlar det om 4G och 5G.

En annan brist är att kapaciteten är begränsad, till skillnad mot den marksända radion. Vid en hög belastning i mobilnätet överbelastas nätverket, vilket var fallet vid attentatet på Drottninggatan 2017 ...

Här måste också redovisas att för att nå alla stockholmare som befinner sig i tunnelbanan med radio måste 4G och 5G användas. Varken DAB eller FM fungerar under jord. De två plattformarna FM och Internet kompletterar varandra bra även i annan kollektivtrafik liksom på fjärrtåg. Bussar och tåg har dessutom ofta egna wifi-nät. Vad kan DAB tillföra här?

Anmärkningsvärt är att ingen klagar idag på att Internet inte räcker till för televisionen och strömmande tjänster som SVT Play och Netflix. Radiodistribution liksom andra audiotjänster kräver

---

² CMFE och AMARC-Europe i gemensam skrivelse till EU- kommissionären Neelie Kroes 2012

betydligt mindre bandbredd i jämförelse med det som dominerar Internet nämligen videodistribution. Man bör också uppmärksamma att den kraftfulla kapacitetshöjningen med den kommande marksända radio- och tv-plattformen 5G Broadcast.

Önskar man lyssna på radio anonymt på Internet är det enkelt att använda en VPN-tjänst, som ofta erbjuds i samband med ett abonnemang med virus- och surfskydd.

En utbyggnad av DAB-näten skulle, ur ett VMA-perspektiv, kunna leda till att radion bli ännu mer tillförlitlig i dess förmåga att nå ut till befolkningen.

De kommersiella aktörerna betonar marknätets betydelse vid höjt beredskapsläge då aktörerna står fria från regering och riksdag och därmed utgör en fri röst.

Detta är helt feltänkt. Vid ett höjt beredskapsläge, som en krigssituation, är det av stor vikt att det finns en samlad radioorganisation med det högsta förtroendet i befolkningen. Det skulle vara till stort men för beredskapen om delar av befolkningen inte lyssnar på Sverige Radio P4 i ett krisläge. Att bygga upp DAB som en tredje sändningsplattform vid sidan av FM och Internet skulle bidra till en förvirrande fragmentisering.

Det är möjligen värdefullt med fristående kommersiella radiostationer liksom närradio vid en statskupp eller liknande hot mot demokratin. I så fall talar detta emot att lägga alla nationella aktörer (SR, Viaplay och delvis närradio) i ett och samma nationella sändarsystem som man idag gör med provisoriska DAB-nätet. Närradion står i detta fall nästan helt fri, men den saknar, liksom kommersiell radio, redaktionella resurser att på något sätt kunna vara ett trovärdigt och tryggt alternativ till Sveriges Radio i ett beredskapsläge.

Behövs då även utsändning via DAB-nätet? Radion kommer att digitaliseras över tid och de kommersiella aktörerna menar att det är en språngbräda till ljud över internet.

Att DAB skulle vara en språngbräda till ljud över Internet är en av de mest märkliga påståenden som framförts i rapporten. Ljud över Internet inklusive radio är redan en digitaliserad verklighet. Här har DAB-systemet aldrig haft och kommer aldrig att ha en roll.

Se även bilaga 1 Kartläggning digitalradio (3.1)

5.2. Goda förutsättningar för kommersiell radio

6.3.5 Slutsatser

Både Sveriges Radio och de kommersiella aktörerna betonar också det ömsesidiga beroendet; de drar lyssnare till varandras kanaler. Att Sveriges Radio också bedriver digitala sändningar i marknätet är därför av stor betydelse för de kommersiella aktörerna. Sveriges Radio påpekar vikten av ett livskraftig public service och livskraftiga kommersiella svenska bolag. Bolaget anser dock att det saknas förutsättningar att utveckla DAB utan politiskt beslut och finansiering. Sveriges Radio menar att det är viktigt att en utbyggnad inte går ut över bolagets programbudget och ser ett behov av att gamla analyser om de ekonomiska förutsättningarna uppdateras.

Det finns idag en osäkerhet om en utbyggnad av DAB-nätet kommer att vara ekonomiskt lönsam. Aktörerna menar emellertid att en utbyggnad av DAB-nätet är nödvändigt för den kommersiella radiomarknadens överlevnad och betonar samtidigt vikten av att Sveriges Radio också deltar.

Det finns inga fakta som pekar på "ett ömsesidigt beroende" mellan SR och de kommersiella aktörerna. I den expanderande Internetvärlden är inte längre lyssnarna, i synnerhet för SR, kanalberoende utan söker sig alltmer till *program* on-demand och podradio. Dessutom minskar

linjära lyssningen. För musiklyssning används i hög grad strömningstjänster framför allt Spotify. Det är svårt att hitta rimliga förklaringar varför SR med sitt breda uppdrag skulle vara beroende av ett kommersiellt radioutbud med musik och reklam.

PSR anser inte att den kommersiella radion i sin nuvarande form och position har sådan samhällsbetydelse att offentligt stöd på något sätt ska tillföras. Som vi tidigare framhållit bör SR inte användas för att kanalisera ett sådant skattefinansierat stöd till en allmän DAB-utbyggnad. Vi ser istället att SR grundligt utreder lyssnarnas behov och önskemål. SR kan ställa frågan om FM och Internet på något sätt inte räcker till.

Liksom andra publicserviceföretag i vårt närområde exempelvis finska YLE, isländska RUV och i de baltiska staterna kan SR klara sig bra utan DAB-systemet.